

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра філософських та політичних наук**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	Н4 Лісове господарство
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Лісове господарство
ТИП ДИСЦИПЛІНИ	Обов'язкова компонента
МОВА НАВЧАННЯ	Українська

Робоча програма з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Н4 «Лісове господарство» / Укладачі: Л.М. Мельник, Л.Л. Ордіна. Біла Церква: БНАУ, 2025. 21 с.

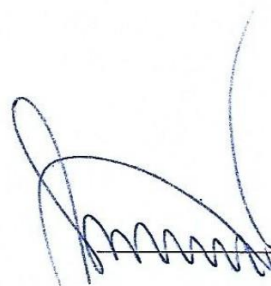
Розробники: Л.М. Мельник, канд. наук, доцент

Л.Л. Ордіна, канд. пед. наук, доцент

Робочу програму затверджено на розширеному засіданні кафедри лісового господарства

(Протокол № 14 від 07 липня 2025 р.)

Завідувач кафедри лісового господарства,
професор

Василь ХРИК

Завідувач кафедри філософських та
політичних наук, доцент

Людмила МЕЛЬНИК

Гарант ОП, доцент

Тетяна ЛОЗІНСЬКА

Схвалено методичною радою агробіотехнологічного факультету

(Протокол № 4 від 21 липня 2025 р.)

Голова науково-методичної комісії,
професор

Леся КАРПУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
7.1. Лекції	11
7.2. Практичні заняття	11
7.3. Самостійна робота	11
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	16
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Філософія» для денної форми навчання виділено 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т. ч. аудиторних – 32 годин (лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год.), самостійна робота студентів – 58 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	<i>Обов'язкова</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: Н 4 «Лісове господарство»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе		1	2
Загальна кількість академічних годин – 90		<i>Семестр</i>	
		2	3
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Лекції</i>	
		16 год.	2 год.
		<i>Практичні</i>	
		16 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	84 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Мета вивчення дисципліни «Філософія» - формування у здобувачів вищої освіти цілісного світогляду, що допомагає людині зрозуміти своє місце у світі, визначити сенс життя та ставлення до навколишньої дійсності, вивчення змісту основних категорій і понять, ознайомлення із наявними філософськими концепціями, що розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення. Мета філософії – це не просто накопичення знань, а й постійний процес рефлексії, критичного осмислення реальності, визначення власних цінностей, переконань та принципів, пошук гармонії. Філософія вчить

ставити під сумнів усталені ідеї, аналізувати аргументи, виявляти логічні помилки та формулювати власні обґрунтовані висновки.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Філософія» базується на знаннях циклу гуманітарних дисциплін програми загальноосвітньої школи.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Змістовий модуль 1. Філософія як специфічна форма усвідомлення дійсності. Історія філософії.

Тема 1.1. Принципи академічної доброчесності. Філософська думка Стародавнього Сходу.

Тема 1.2. Антична філософія.

Тема 1.3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження.

Тема 1.4. Філософська думка в Україні.

Змістовий модуль 2. Систематизація філософського знання.

Тема 2.1. Онтологія та діалектика.

Тема 2.2. Гносеологія. Філософська антропологія.

Тема 2.3. Філософія екзистенціалізму. Культура та цивілізація.

Тема 2.4. Соціальна філософія та філософія культури.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№№ лекцій	тем	Кількість годин							
		денна форма				заочна форма			
		усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			Л	П	СРС		Л	П	СРС
Змістовий модуль 1. Філософія як специфічна форма усвідомлення дійсності. Історія філософії.									
Тема 1		10	2	2	6	11	1		10
Тема 2		12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 3		10	2	2	6	10			10
Тема 4		12	2	2	8	12	1	1	10
Разом за модуль 1		44	8	8	28	45	3	2	40
Змістовий модуль 2. Систематизація філософського знання.									
Тема 5		12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 6		12	2	2	8	10			10
Тема 7		10	2	2	6	12	1	1	10
Тема 8		12	2	2	8	11	1		10
Разом за модуль 2		46	8	8	30	45	3	2	40
Всього годин		90	16	16	58	90	6	4	80

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб–лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Філософія як специфічна форма усвідомлення дійсності. Історія філософії.	
Тема 1.1. Принципи академічної доброчесності. Філософська думка Стародавнього Сходу. Поняття філософії, її значення в системі вищої освіти. Предмет, структура та функції філософії. Світогляд. Історичні типи. Риси філософського мислення. Філософія Стародавньої Індії. Школи астики. епічна література про людину, її походження та існування Неортодоксальні школи індійської філософії. Філософія Стародавнього Китаю. Етика Конфуція. Філософські погляди Лао-цзи.	2
Тема 1.2. Антична філософія. Своєрідність філософії Стародавньої Греції: досократичного, класичного, елліністичного та римського періодів античності. Вчення про буття (Мілетська школа). Вчення про рух (Елейська школа). Людина як міра усіх речей (Протагор). Самопізнання та належне існування (Сократ). Людина як мікрокосм, атомізм Демокріта. Платонізм і неоплатонізм. Космоцентризм античної міфології та антропоцентризм грецької просвіти. Софісти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії.	2
Тема 1.3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження. Розвиток християнства в Західній Європі. Апологетика, патристика, схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Вчення Фоми Аквінського про єдність душі й тіла, про двоїстість істоти, про співвідношення релігії, філософії і науки. Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія. Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Дж. Бруно, М. Кузанський).	2
Тема 1.4. Філософська думка в Україні.	2

Становлення і розвиток світогляду давніх слов'ян: міфологія, запровадження християнства. Становлення філософії у Києво-Могилянській академії. Г. С. Сковорода — фундатор української філософії. Філософські ідеї Т. Шевченка. Соціально-філософські погляди Л. Українки, М. Драгоманова, І. Франка. Філософія періоду відродження українського духовного життя (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.). Філософія національної самобутності (Д. Донцов, В. Липинський, І. Лисяк-Рудницький та ін.). Філософська спадщина Д. Чижевського. Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.	
Разом за змістовий модуль 1	8
Змістовий модуль 2. Систематизація філософського знання	
Тема 2.1. Онтологія та діалектика. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне й індивідуальне буття. Буття речей, процесів і станів природи. Матерія і свідомість. Основні форми існування матерії. Проблема єдності світу. Сутність і структура свідомості. Діалектика та її альтернативи. Закони і категорії діалектики. Принципи діалектики. Метафізика як наука і метод. Інтуїтизм. Еволюціонізм. Софістика та еkleктика.	2
Тема 2.2. Гносеологія. Філософська антропологія. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання та багатовимірність його форм. Особливості пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Пізнання і творчість. Проблеми істини. Об'єктивність істини. Абсолютна і відносна істина. Конкретність істини. Істина й цінність. Сучасні концепції істини. Критерії істини. Філософська антропологія: предмет і завдання. Соціокультурні означення буття людини в філософії: архетип, ментальність, ідентичність. Людина як предмет філософського осмислення.	2
Тема 2.3. Філософія екзистенціалізму. Культура та цивілізація. «Екзистенціальна філософія» та її різновиди (С. К'єркегор, М. Гайдеггер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс). Життя і смерть, сенс існування, проблема свободи. Причини виникнення е к з и	2
Тема 2.4. Соціальна філософія та філософія культури. Основні підходи до осмислення суспільства в історії філософії: античність, патристика, Новий час. Типологія суспільств:	

формаційний (марксизм) та культурно-цивілізаційний (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі) підхід. Індустріальні, постіндустріальні (інформаційні) типи суспільств. Соціальна структура суспільства. Історичні типи спільнот. Співвідношення понять «етнос», «нація», «народність». Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку. Формування уявлень про культуру в історії людства. Матеріальна і духовна культура. Розмаїття культур: єдність загальнолюдського і національного.	
Разом за змістовий модуль 2	2
Всього	16

7.2. Теми практичних занять

№ пп	Тема і зміст заняття	К-сть год
1	Тема 1. Філософська думка Стародавнього Сходу. 1. Веди як духовна основа формування та розвитку давньоіндійської філософії. 2. Філософські школи Стародавньої Індії: а) ортодоксальні (астика) – міманса, веданта, санкх'я, йога, ньая, вайшешика; б) неортодоксальні (настика) – чарвака-локаята, буддизм, джайнізм. 3. Основні філософські школи Стародавнього Китаю: а) конфуціанство; б) даосизм; в) легізм (фа-цзя).	2
2	Тема 2. Антична філософія. 1. Основні етапи розвитку античної філософії. 2. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. 3. Філософські погляди Сократа, Платона, Аристотеля, Демокрита. 4. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм.	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження. 1. Головні риси та основні етапи розвитку середньовічної філософії. 2. Патристика: а) східна (грецька) – Оріген, Василій Великий, Григорій Назіанзін, Григорій Нісський, Діонісій Ареопagit, Іоанн Дамаскін; б) західна (латинська) – Тертулліан, Августин Аврелій. 3. Схоластика. Проблема універсалій:	2

	а) реалізм: Ансельм Кентерберійський, Тома Аквінський; б) номіналізм: Іоанн Росцелін, Вільям Оккам; в) концептуалізм: П'єр Абеляр. 4. Доба Відродження: а) європейський гуманізм: Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський; б) натурфілософія: Джордано Бруно, Галілео Галілей, Микола Коперник.	
4	Тема 4. Філософська думка в Україні. 1. Давньослов'янська міфологія — колыска філософської думки України-Русі. 2. Філософська думка Київської Русі. 3. Філософські ідеї в духовній культурі України XII–XIII ст. 4. Гуманізм епохи Відродження в Україні. 5. Філософія в Києво-Могилянській академії. Філософія Г. Сковороди. 6. Український романтизм. 7. Українська академічна філософія. Філософські погляди П. Юркевича. 8. Світоглядно-філософська ситуація в Радянській та сучасній Україні.	2
5	Тема 5. Онтологія та діалектика. 1. Філософське осмислення проблеми буття. 2. Основні форми буття. 3. Простір та час: фізичний, соціальний та історичний вимір. 4. Основні принципи діалектики. 5. Закони діалектики: Закон єдності і боротьби протилежностей, Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, Закон заперечення заперечення. 6. Основні категорії діалектики.	2
6	Тема 6. Гносеологія. Філософська антропологія 1. Основні принципи теорії пізнання. 2. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 3. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні. 4. Емпіричний і теоретичний рівні пізнання. 5. Творчість та інтуїція. 6. Проблема істини, її критерії. 7. Проблема людини в історії філософії. 8. Філософська антропологія як напрям в сучасній філософії: М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, О. Больнов. 9. Філософські аспекти антропосоціогенезу: біологічне та соціокультурне в людині.	2

7.	Тема 7. Філософія екзистенціалізму. Культура та цивілізація. 1. Фундаментальна онтологія Мартина Гайдеггера. 2. Екзистенціальна філософія К. Ясперса. 3. Проблема гуманізму в технократичному суспільстві. 4. Філософія існування Ж.П. Сартра. 5. Екзистенціалізм в літературі. Роман «Чума» А. Камю.	
8.	Тема 8. Соціальна філософія та філософія культури. Екологічне мислення у формуванні світогляду. Розвиток суспільства у просторово-часовому вимірі. 1. Роль перехідних моментів в історії розвитку суспільства. 2. Особливості розвитку українського суспільства на сучасному етапі. 3. Поняття соціальної сфери суспільного життя. Принципи екологізації у формуванні світогляду. 4. Провідні аспекти аналізу соціальної структури. 5. Основні елементи соціальної структури суспільства. Формування екологічного мислення через еко-спільноти.	2
РАЗОМ		16

7.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	Тема 1. Людина суспільство Питання для самоконтролю: 1. З'ясуйте, в чому полягають особливості концепції сталого розвитку суспільства. 2. Назвіть головні досягнення незалежної України, її перспективи та можливості розвитку. 3. Поясніть суть маніпуляції свідомістю. 4. Розкажіть про особливості війни як соціального явища.	6
2	Тема 2. Філософія Нового часу. Питання для самоконтролю: 1. З'ясуйте, в чому полягала привабливість індустріального суспільства, які сформували його впродовж XVII-XIX ст. 2. Розкажіть про головні риси раціоналізму в європейській філософії XVII-початку XVIII ст. 3. Поясніть, завдячуючи яким факторам з'явився французький матеріалізм XVIII ст.	8

	4. Розкажіть про особливості англійського ідеалізму XVIII ст.	
3	Тема 3. Німецька класична філософія Питання для самоконтролю: 1. Назвіть головні причини, що обумовили необхідність розробки класичної німецької філософії. 2. Визначте головні причини розвитку німецької філософії у посткантіанську епоху (Й.-Г. Фіхте, Ф.В.Й. Шеллінг). 3. Назвіть досягнення Еммануїла Канта - засновника німецької класичної філософії. 4. Проаналізуйте зміст діалектичної філософії Г. Гегеля.	6
4	Тема 4. Сучасна світова філософія. Питання для самоконтролю: 1. Визначте особливості некласичної філософії кінця XIX-початку XX століття. 2. Поясніть ваше розуміння філософії життя. 3. Розкажіть про антропологічні напрями філософії XX століття. 4. Назвіть головні особливості герменевтики.	8
5	Тема 5. Логіка як основа філософського світогляду Питання для самоконтролю: 1. Визначте роль мислення в процесі пізнання. 2. Поясніть предмет і значення логіки. 3. Розкажіть про історію логіки та основні етапи її розвитку. 4. Назвіть головні особливості логічної форми та логічної семантики.	8
6	Тема 6. Етика Питання для самоконтролю: 1. Розкрийте зміст моралі як виду соціальної регуляції людської поведінки. 2. З'ясуйте, що таке честь і гідність. 3. Які основні риси морального обов'язку. Совість як контрольно-імперативний механізм моральної свідомості особистості. 4. Щастя як етична категорія.	8
7.	Тема 7. Наука як предмет філософського дослідження. Питання для самоконтролю:	

	1. Розкажіть про періодизація науки; поняття класичної, некласичної та постнекласичної науки. 2. Розкрийте сутність сучасних концепцій розвитку науки. «Верифікація» і «фальсифікація» як засоби перевірки наукового знання. 3. Які оновні риси синергетики як сучасного напрямку в науковому пізнання. 4. З'ясуйте, що таке ідея, науковий факт, гіпотеза, концепція, теорія як форма розвитку наукового знання.	
8.	Тема 8. Основні філософські аспекти лісового господарства. Питання для самоконтролю: 1.Визначте філософсько-теоретичну складову сталого розвитку. 2.Дайте загальну характеристику розуміння багатофункціональності лісу та збереження біорізноманіття. 3.Назвіть рівні і форми екологічної відповідальності. 4. Визначте питання етики та моралі, пов'язані з відповідальним ставленням до природи та майбутніх поколінь. .	6
Всього годин		58

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Філософія як особлива форма освоєння людиною світу.
2. Філософія як духовна основа відродження України.
3. Структура філософського знання.
4. Особливості розуміння предмету філософії в історії філософії.
5. Історичні типи світогляду.
6. Функції філософського знання.
7. Веди як найдавніша пам'ятка духовної культури арійської Індії.
8. Філософія буддизму.
9. Йога – як релігійно-ідеалістична система.
10. Конфуціанська філософія в культурі Китаю.
11. Лао-цзи – давньокитайський філософ і мудрець.
12. Філософія даосизму.
13. Натурфілософська проблематика в досократичній філософії.
14. Формування в античності діалектичних поглядів на природу і суспільство (Геракліт).
15. Формування та розвиток атомістичних ідей в античній філософії (Демокрит, Епікур, Тіт Лукрецій Кар).

16. Маєвтика Сократа як зразок діалектичного мислення.
17. Вчення Платона про державу.
18. Філософські погляди Аристотеля.
19. Філософія стоїцизму.
20. Зародження та становлення християнської філософії: історичні, культурні передумови виникнення.
21. Августин Аврелій як видатний представник західної патристики.
22. Схоластика як історико-культурне явище західнохристиянського середньовіччя.
23. Проблема універсалій у філософії Середніх віків.
24. Історичне значення філософії доби Відродження.
25. Гуманістичні погляди Еразма Роттердамського.
26. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: Нікколо Макіавеллі, Томас Мор.
27. Загальна характеристика філософії Нового часу.
28. Френсіс Бекон – засновник емпіричного напрямку в філософії Нового часу.
29. Раціоналізм Рене Декарта.
30. Вчення про державу Томаса Гоббса.
31. Загальна характеристика Просвітництва у Франції.
32. Соціальна філософія Жан-Жака Руссо.
33. Світове значення німецької класичної філософії.
34. Еммануїл Кант – фундатор німецької класичної філософії.
35. Натурфілософія Фрідріха Шеллінга.
36. Філософія історії Йогана Фіхте.
37. Діалектичні ідеї в філософії Георга Гегеля.
38. Антропологічна філософія Людвіга Фойєрбаха.
39. Загальна характеристика некласичної філософії XIX століття.
40. Життя і творчість Фрідріха Ніцше.
41. Значення ідей Сьорена К'єркегора для розвитку західної філософської думки.
42. Герменевтика як метод гуманітарних наук.
43. Філософська антропологія Макса Шелера.
44. Французький екзистенціалізм.
45. Феноменологія Едмунда Гуссерля.
46. Екзистенційна філософія Карла Ясперса.
47. Філософія прагматизму.
48. Міфологічний світ стародавніх слов'ян.
49. Філософська культура Київської Русі.
50. Українська полемічна література XVI століття. Духовні пошуки Івана Вишенського.
51. Філософія професорів Києво-Могилянської академії.
52. Філософія Григорія Сковороди.
53. Філософія серця Памфіла Юркевича.

54. Проблеми суспільного прогресу, свободи людини і нації у творах Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Драгоманова, Михайла Грушевського.
55. Концепція ноосфери Володимира Вернадського.
56. Українська філософія XX століття.
57. Формування уявлень про буття в історії філософії.
58. Види буття та їх специфіка.
59. Буття людини у світі – провідна тема філософії XX століття.
60. Рух як форма існування матерії.
61. Сучасне розуміння простору і часу в філософії і науці.
62. Діалектика як філософська теорія розвитку.
63. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
64. Закони діалектики.
65. Формування уявлень про свідомість в історії філософії.
66. Рівні і форми суспільної свідомості.
67. Гносеологія як філософське вчення про пізнавальну діяльність.
68. Суб'єкт і об'єкт в пізнавальній діяльності.
69. Чуттєвий та раціональний рівень пізнання.
70. Загальна характеристика методів наукового пізнання.
71. Наука як особлива форма теоретичного пізнання світу.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у формі семінарів-практикумів з виконанням індивідуальних завдань, застосовуються такі методи, як мозковий штурм, евристична бесіда, структуроване есе, рольова гра.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Філософія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам в електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в електронному журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконанні розрахунків, лабораторні роботи, командні проєкти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок:

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Залік	30	30	40	-	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point.
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
5. Інформаційні ресурси професійного спрямування.

Технічні засоби: Мультимедійний проектор Sony, комп'ютер AMD Sempron, акустична система Phonic Radio microfon Voto-HDW-606. Програмне

забезпечення: MS Windows, MS Office, Firefox. Системи дистанційного навчання: Moodle (teach.btsau.net.ua), Zoom.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бичко І., Бичко А., Табачковський В., Ярошовець В. Філософія: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Yaroshovets_Volodymyr/Istoriia_filosofii.pdf?PHPS_ESSID=348ag220svh448582kkf4nk1o0
2. Губерський Л. Філософія: підручник; 2-ге вид., перероб. та доп. Фоліо, 2017. 621 с. <https://www.kpkitp.kiev.ua/wp-content/uploads/.pdf>
3. Конверський А.Є. Логіка: підручник. 2-ге вид. виправлене. К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/Logiya.-Konverskiy.pdf
5. Лузан А.О. Вступ до філософії: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 136 с. <https://westudents.com.ua/knigi/619-vstup-do-flosof-luzan-ao-.html>
6. Основи філософії: навч. посіб. С. Симоненко, О. Сулим, М. Шмиголь та ін.; за ред. М. Шмиголя. 2019. К.: Центр навчальної літератури. 412 с.
6. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник. В. Лозовий, М. Требін, М. Горлач та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.
7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів: Львівська політехніка, 2019. 596 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Petrushenko_Viktor/Filosofiia_Kurs_lektsii.pdf
7. Philosophy: teaching guide for foreign students. A.V. Sinitsyna, U.R. Mandryk. Львів: «Новий Світ – 2000», 2019. 200 с. <https://ns2000.com.ua/philosophy-teaching-guide-for-foreign-students/>

Додаткова література

1. Гринів О. Історія української філософії. Львів: Тріада плюс, 2015. 302 с.
2. Історія української філософії: підручник. М. Ю. Русин, І. В. Огородник, С. В. Бондар та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 591 с.
3. Історія української філософії: хрестоматія. Упоряд. М. В. Кашуба. Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 356 с.

4. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. 381 с. URL: <http://posek.km.ua/biblioteka/Ф/Філософія%20Киричок%20О.Б..pdf>
5. Конверський А. Є. Сучасна логіка (класична та некласична). 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2017. 294 с.
6. Legal regulation of state support of agribusiness / I. Kovalchuk, O. Melnyk, A. Pakhomova and other // Amazonia Investiga. 2022. Vol. 11, Is. 51. P. 80-89. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.51.03.8>
7. Мельник Л. М., Кепко В.М., Ніконенко О.А. Державна агропродовольча політика в контексті продовольчої безпеки країни: зарубіжний досвід та виклики для України. Економічний дискурс. 2024. Вип. 1-2. - С. 35-43. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-4>
8. Мельник Л. М., Грек І.М. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійного вивчення дисципліни «Філософія». Біла Церква, 2025, 40 с.
9. Ратніков В. Основи філософії науки і філософії техніки: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
10. Ратніков В. С., Макаров З. Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації. Вінниця: Нова Книга, 2009. 411 с.
11. Стружевський В. Онтологія. Київ: Дух і літера; Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2014. 312 с.
12. Філософія [Електронний ресурс]: навч. Посібник. Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачківська, О.Б. Гаєвська та ін. Київ, 2019. 368 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/25746/Filosofiya_18.pdf?sequence=2&i%20sAllowed=y
13. Філософія історії: навч. посіб. Найчук А. В., Ганаба С. О. Кам'янець Подільський: Зволейко Д. Г. 2020. 203 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. Е-бібліотека «Чтиво» <http://chtyvo.org.ua>
2. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

4. Книжкова палата України імені Івана Федорова
<http://www.ukrbook.net/>
5. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника
<http://www.library.lviv.ua/>
6. Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання www.nbuv.gov.ua
9. Національна парламентська бібліотека України <http://www.nplu.org/>
10. Сайт альманаху «Грані» <http://www.grani.org.ua/>
11. Сайт Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди
<https://www.filosof.com.ua>
12. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
13. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка
<http://korolenko.kharkov.com/>
14. Stanford Encyclopedia of Philosophy
<https://plato.stanford.edu/contents.html>
15. Наукова бібліотека Білоцерківського національного аграрного університету <https://library.btsau.edu.ua/електронна-бібліотека/>